

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพของปัญหา

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข¹ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ ผู้ทรงเป็นประมุขใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ² และในการใช้อำนาจทางศาลนั้นมี ตตุลาการทำหน้าที่อำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน ซึ่งศาลยุติธรรมของไทยแบ่งออกเป็น สามชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ทั้งสามชั้นศาลมีหน้าที่หลักให้การพิจารณา พิพากษาอรรถคดี โดยการเริ่มต้นดำเนินคดีจะเริ่มที่ศาลชั้นต้นและศาลชั้นต้นจะเป็นศาลมีทำหน้าที่ กำหนดข้อเท็จจริง พิเคราะห์และพิพากษาคดีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาจะเริ่มที่ ศาลชั้นต้นเท่านั้นและการพิจารณาของศาลชั้นต้นนั้น ศาลมีอำนาจในการพิจารณาคดีในปัญหา ข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย สำหรับปัญหาข้อกฎหมายนั้น ศาลเป็นผู้วินิจฉัยได้เองโดยไม่ต้อง มีการสืบพยาน ส่วนในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงศาลต้องชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานและรับฟัง พยานหลักฐานต่าง ๆ ในคดีเพื่อที่จะทราบความจริงอย่างเพียงพอเพื่อที่จะพิจารณาพิพากษาคดีได้ และเมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาแล้วหากคู่ความไม่เห็นด้วยก็สามารถที่จะใช้สิทธิในการอุทธรณ์ไปยัง ศาลอุทธรณ์และเมื่อศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาแล้วหากคู่ความไม่เห็นด้วยก็สามารถที่จะฎีกาไป ยังศาลฎีกาได้ ยกเว้นคดีนั้นจะเข้าข้อห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาในข้อเท็จจริงตามที่กฎหมายกำหนดแต่ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญาของไทยปรากฏว่าส่วนใหญ่รัฐจะเป็นผู้ดำเนินการ แทนผู้เสียหายหรือในกรณีที่เป็นความผิดต่อแผ่นดินเป็นเหตุให้ประชาชนยังไม่ได้รับความยุติธรรม เท่าที่ควรเนื่องจากการพิจารณาคดีอาญาของไทยในการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาญา

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, มาตรา 40.

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, มาตรา 2.

ของไทยยังมีความไม่เท่าเทียมกันในระหว่างพนักงานอัยการและจำเลยอยู่มาก ศาลมักจะวางตัวเป็นกลางปล่อยให้คู่ความต่อสู้คดีกันเอง ระบบการดำเนินคดีจึงเบี่ยงเบนไปตามแบบอย่างของประเทศที่ยึดถือระบบกฎหมายคอมมอนลอว์³ โดยปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงคือ ระบบกฎหมายและระบบสังคมของไทยซึ่งนักกฎหมายไทยส่วนใหญ่เห็นว่าระบบการค้นหาความจริงในคดีอาญาของไทยเป็นระบบผสมโดยนำหลักการของระบบกล่าวหาในเรื่องการกำหนดหน้าที่ในการนำเสนอข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ ในกรณีที่โจทก์มาใช้แต่ในขณะเดียวกันก็ให้อำนาจแก่ศาลที่จะค้นหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ในกรณีให้เห็นสมควรเพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินคดี⁴

กระบวนการพิจารณาคดีอาญาของไทยนั้นเป็นการดำเนินการพิจารณาโดยหลักการค้นหาความจริงโดยผู้พิพากษาเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งถือเป็นเครื่องมือในกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญที่รัฐมอบให้ใช้อำนาจตุลาการในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในประเทศ อันเป็นที่มาของความเป็นธรรมที่ประชาชนทุกคนในประเทศจะได้รับเมื่อเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมทั้งระบบโดยยึดหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในประเทศเป็นเป้าหมาย โดยกระบวนการยุติธรรมต้องใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติไม่ว่าประชาชนในประเทศจะมีฐานะเช่นใด กระทำความผิดฐานใด บุคคลเหล่านั้นจะต้องได้รับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในสิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณาอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึงซึ่งมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตนการคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยคำพิพากษา หรือคำสั่งและ บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 40⁵ ซึ่งเป็น

³ จาก “การปฏิรูปโครงสร้างและงาน.” โดย คณิต ฒ นคร ง, 2525, *วารสารอัยการ*, 5(50), หน้า 25. สวัสดิการสำนักงานอัยการสูงสุด เจ้าของสิทธิ์.

⁴ จาก “ผลของข้อสันนิษฐานตามกฎหมายต่อการกำหนดหน้าที่นำเสนอในคดีอาญา.” โดย อุดม รัฐอมฤต, 2538, มิถุนายน, *วารสารนิติศาสตร์*, (25), หน้า 308.

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, มาตรา 40.

สถาบันที่ประชาชนให้ความเคารพและมั่นใจในการอำนวยความสะดวกธรรมนั้นต้องให้ความสำคัญคุ้มครองถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้อย่างเสมอภาพและเท่าเทียมกันทุกคน

การอุทธรณ์ตามระบบสากลจะเปิดโอกาสให้คู่ความทั้ง 2 ฝ่าย อุทธรณ์ได้อย่างน้อยอีกครั้งทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ส่วนการฎีกาจะมีข้อจำกัดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับรูปแบบการใช้ระบบศาล โดยทั่วไปจะมีอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบสิทธิ (Appeal as of Rights) และระบบอนุญาต (Discretionary Appeal)⁶ ซึ่งตามสากลการอุทธรณ์ในคดีของคู่ความเป็นการเปิดโอกาสที่เป็นสิทธิของคู่ความที่พึงมีอย่างน้อยครั้งหนึ่งตามหลักสิทธิของคู่ความที่ได้รับการพิจารณาคดี 2 ชั้นศาล (Double degré de Jurisdiction) ศาลจึงไม่มีอำนาจปฏิเสธที่จะไม่รับคดีวินิจฉัยในครั้งแรกได้ ดังนั้นจึงสามารถที่จะอุทธรณ์ได้เสมอไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193⁷ ได้บัญญัติถึงการให้สิทธิในการอุทธรณ์คดีอาญาของไทย โดยมีมาตรา 193 ทวิ(1)⁸ บัญญัติข้อยกเว้น โดยห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาที่ศาลชั้นต้น ในคดีซึ่งมีอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดอย่างสูงไม่เกินสามปีซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 22⁹ แต่ขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแขวงกับศาลชั้นต้นอื่นนอกจากศาล

⁶ จาก *อำนาจศาลยุติธรรมในการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกา : ศึกษากรณี ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าด้วยการไม่รับคดี ซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะ ไม่เป็นสาระอันควรแก่การ พิจารณาพิพากษา พ.ศ. 2551* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์) (หน้า 1), โดย จิวาพร สุขด, 2553, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ลิขสิทธิ์ 2550 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

⁷ มาตรา 193 คดีอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ เว้นแต่จะถูกล้มเลิกโดยประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น.

⁸ มาตรา 193 ทวิ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้น ในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.

⁹ มาตรา 22 ในคดีอาญาห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวงในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้

- (1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก
- (2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- (3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่รอกการกำหนดโทษไว้หรือ
- (4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท.

แขวงนั้นแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนเพราะการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลชั้นต้นนอกจากศาลแขวงและศาลยุติธรรมอื่นต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อยสองคนเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา¹⁰ ซึ่งองค์คณะผู้พิพากษาที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา หมายความว่า องค์คณะผู้พิพากษาจะต้องนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีตั้งแต่เริ่มคดีจนกระทั่งศาลมีคำพิพากษาด้วยกันครบองค์คณะจึงจะสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาได้ตามที่กฎหมายกำหนด ถ้าไม่การดำเนินคดีผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาไม่ครบองค์คณะจะทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 27 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งประกอบมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่อยู่ในมีศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีและมีอำนาจทำการได้ส่วน หรือมีคำสั่งใดๆ ซึ่งผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 24 และมาตรา 25 วรรคหนึ่ง¹¹ จึงเป็นการดำเนินการกระบวนการพิจารณาที่แตกต่างกัน

คดีอาญาที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งคดีดังกล่าวนี้อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาคดีอาญา แต่จะลงโทษจำคุกเกินหกเดือน หรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วไม่ได้ เนื่องจากไม่อยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวที่จะมีอำนาจกระทำได้ และในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวงที่พิจารณาและพิพากษาได้นั้น และการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้น ผู้เสียหายหรืออัยการสามารถฟ้องคดีด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ แต่ถ้าจำเลยร้องขอหรือศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ฟ้องเป็นหนังสือก็ได้ และการฟ้องด้วยวาจาเพียงให้โจทก์แจ้งต่อศาลถึงชื่อโจทก์ ชื่อ ที่อยู่ และสัญชาติของจำเลย ฐานความผิด การกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริง และรายละเอียดเกี่ยวกับเวลา สถานที่ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี และในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดและกรณีจำเลยให้การก็สามารถที่จะให้การด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้กรณีนี้ฟ้องหรือให้การด้วยวาจา ให้ศาลบันทึกใจความไว้เป็นหลักฐานและให้คู่ความลงชื่อไว้ คดีที่จำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้

¹⁰ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2543, มาตรา 26.

¹¹ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543, มาตรา 17.

พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลโดยมีต้องทำการสอบสวนและให้ฟ้องด้วยวาจา และให้ศาลแขวงดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งหรือคำพิพากษาจะกระทำด้วยวาจาก็ได้ แต่ให้ทำบันทึกไว้พอได้ใจความ ซึ่งเห็นได้ชัดว่าในการพิจารณาคดีอาญาของศาลแขวงนั้น ขัดกับสิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้งและพยานหลักฐานของตนการได้รับการพิจารณาโดย ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร 2550 มาตรา 40 และแม้การฟ้องด้วยวาจาจะมีบันทึกการฟ้องคดีด้วยวาจาของพนักงานอัยการ โจทก์ก็เป็นเพียงหลักฐานการฟ้องคดีด้วยวาจาเท่านั้น เพื่อความสะดวกที่ศาลจะบันทึกการฟ้องด้วยวาจาในแบบพิมพ์ศาลได้รวดเร็วขึ้นหาใช่เป็นหลักฐานการฟ้องด้วยวาจาตามกฎหมายไม่ คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงของไทยถ้าคู่ความไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่สามารถที่จะทำการอุทธรณ์ได้เพราะมาตรา 22 อันเป็นบทบัญญัติหลักทั่วไปของการอุทธรณ์คำพิพากษาคดีอาญาของศาลแขวงได้บัญญัติห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวงในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่ในกรณีใดกรณีหนึ่งตาม (1) (2) (3) (4) ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ จะเห็นได้ว่ากรณีถูกห้ามมิให้อุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงทำให้คู่ความเสียสิทธิในการอุทธรณ์คดีอาญาของศาลแขวงเว้นแต่เข้าข้อยกเว้นกรณีใดกรณีหนึ่งตามมาตรา 22 (1) (2) (3) (4) ที่บัญญัติให้จำเลยอุทธรณ์ได้ หากไม่เข้าข้อยกเว้นกรณีใดกรณีหนึ่งเลย ก็ต้องห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์คำพิพากษานั้นในปัญหาข้อเท็จจริง เช่น คำพิพากษาของศาลแขวงที่ยกฟ้องโจทก์ในคดีอาญาต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง โจทก์หรือ โจทก์ร่วมจึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

การห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 22 หมายความว่าในเนื้อหาแห่งคำฟ้องอันเป็นปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามฟ้อง หรือ อุทธรณ์ที่ได้ถึงคุณพินิจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นในกรณีที่มีกฎหมายให้เป็นอำนาจหรือคุณพินิจของศาล ก็ถือว่าเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง เช่น อุทธรณ์ของจำเลยที่ได้แย้งคัดค้านคำสั่งของศาลล่างทั้งสองที่อนุญาตให้โจทก์แก้ฟ้องว่าไม่ควรอนุญาตให้โจทก์แก้ฟ้อง เป็นอุทธรณ์โต้แย้งคุณพินิจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล เป็นการอุทธรณ์

ในปัญหาข้อเท็จจริง ซึ่งในการห้ามมิให้อุทธรณ์คดีอาญาของศาลแขวงนั้น ห้ามมิให้อุทธรณ์แต่ปัญหาข้อเท็จจริงเท่านั้นไม่ได้ห้ามในการอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย แม้ว่าคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงจะเริ่มต้นด้วยการฟ้องด้วยวาจาจะมีคดีที่มีอัตราโทษรุนแรงหรือมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปีขึ้นไป การห้ามมิให้อุทธรณ์ข้อเท็จจริงในคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวงเป็นการถูกจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของกลุ่มความ ถึงแม้ว่าการพิจารณาคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงจะมีขึ้นเพื่อทำให้กระบวนการพิจารณาคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปีดำเนินไปอย่างรวดเร็วโดยการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลจะไม่มีภาระงานกระบวนการพิจารณาและดำเนินการพิจารณาพิพากษาเพียงผู้พิพากษาคนเดียว เป็นการขัดกับหลักสิทธิของกลุ่มความที่ได้รับการพิจารณาคดี 2 ชั้นศาล (Double degré de Jurisdiction) ที่เป็นการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มความอันเนื่องมาจากแนวความคิดที่ต้องการให้เกิดความรอบคอบในการวินิจฉัยถ้อยแถลงข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม โดยให้สามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของคดีอาญาของศาลแขวงในปัญหาข้อเท็จจริงได้อีก 1 ชั้นศาลแม้ว่าคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวงจะไม่มีโทษรุนแรง แต่การอุทธรณ์เป็นหลักพื้นฐานในการรับรองสิทธิของกลุ่มความซึ่งควรมีสิทธิในการอุทธรณ์ได้โดยอัตโนมัติ เพื่อให้ศาลในลำดับที่สูงกว่าได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งเพราะคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่พิจารณาพิพากษาโดยผู้พิพากษาคนเดียวจะได้รับการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่กลุ่มความในคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความบกพร่องในการดำเนินการพิจารณาพิพากษาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่กระทำโดยผู้พิพากษานายเดียวอาจเกิดความผิดพลาดได้และการห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงทำให้คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงขาดการตรวจสอบความจริงตามหลักของศาลสูงในการฟังข้อเท็จจริงและการปรับใช้กฎหมายของศาลแขวง เป็นเหตุให้คดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงไม่อาจแก้ไขคำพิพากษาได้ เพราะหน้าที่ในการแก้ไขคำพิพากษาเป็นหน้าที่ของศาลที่สูงกว่าเพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไทย ห้ามมิให้แก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งได้อ่านแล้วนอกจากแก้ถ้อยคำที่เขียนหรือพิมพ์ผิดพลาด¹² จึงเห็นได้ว่าการอุทธรณ์เป็นการตรวจสอบหรือแก้ไขข้อผิดพลาดของคำพิพากษาของคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยผู้พิพากษานายเดียว ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดได้กรณีที่กฎหมายไม่เปิดโอกาส

¹² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 190.

ให้คู่ความใช้สิทธิอุทธรณ์จึงทำให้การพิจารณาคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงไม่ถูกต้องยุติธรรม เกิดความผิดพลาด ในการใช้กฎหมายและการวินิจฉัยข้อเท็จจริงของศาลแขวงไม่สามารถที่จะควบคุมการพิจารณาคดีของศาลแขวงให้เป็นไปด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ ซึ่งเป็นหลักประกัน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคู่ความในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะได้รับความถูกต้อง ยุติธรรมที่แท้จริงได้

การศึกษาถึงสิทธิในการอุทธรณ์คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงนี้ เนื่องจาก ต่างประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายไม่ว่าจะเป็นระบบกฎหมายคอมมอนลอว์หรือ ระบบกฎหมาย ซีวิลลอว์ มีความแตกต่างกับกฎหมายไทยในการอุทธรณ์คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงและกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลชั้นต้นอื่นนอกจากศาลแขวง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงและกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลชั้นต้นอื่นนอกจากศาลแขวง
3. เพื่อศึกษาถึงการอุทธรณ์ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการอุทธรณ์ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

สิทธิในการอุทธรณ์คดีอาญาได้รับการรับรองจากสิทธิมนุษยชนทางอาญา ส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา ซึ่งเป็นเรื่องของการใช้สิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่จัดเป็นมาตรฐานสากล และมีความสำคัญเป็นอย่างมากโดยได้บัญญัติไว้ในปริญญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Right 1948) ข้อ 10 ข้อ 11 ดังนั้นคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงไทยจึงไม่ควรห้ามมิให้มีการอุทธรณ์แต่อย่างใด การที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 22 ห้ามมิให้อุทธรณ์ใน

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง ที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาโดยผู้พิพากษานายเดี่ยว จึงขัดกับหลักการรับรองสิทธิพื้นฐานที่เป็นหลักทั่วไป แม้ว่าคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงจะจัดเป็นคดีอาญาประเภทที่ไม่ร้ายแรง แต่องค์คณะในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีถูกจำกัดโดยผู้พิพากษานายเดี่ยว ซึ่งต่างจากนานาประเทศ เช่นประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ที่จัดเป็นแม่แบบแห่งกฎหมายส่วนใหญ่ต่างให้สิทธิในการอุทธรณ์ โดยถือว่าเป็นสิทธิครั้งแรก จึงเป็นเหตุให้สามารถอุทธรณ์ได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย เนื่องจากเป็นสิทธิตามหลักสิทธิของกลุ่มความที่จะได้รับการพิจารณาคดี 2 ชั้นศาล (Double degré de Jurisdiction) โดยคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงของนานาประเทศที่เป็นแม่แบบดังกล่าวจะได้รับสิทธิอุทธรณ์คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงด้วยโดยถือว่าเป็นสิทธิอุทธรณ์ครั้งแรกอย่างไม่ถูกจำกัดห้ามมิให้มีการอุทธรณ์เหมือนเช่นประเทศไทย ซึ่งแต่เดิมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไทย ปี 2477 สิทธิในการอุทธรณ์คดีอาญาของไทยไม่ได้ถูกจำกัดสิทธิในเรื่องการอุทธรณ์แต่อย่างใด จนกระทั่งได้มีการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2517 ได้มีการจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงและเงื่อนไขการอุทธรณ์ของกลุ่มความ ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้ประชาชนที่ดำเนินคดีอาญาในศาลแขวงและศาลจังหวัดมีสิทธิในการอุทธรณ์อย่างเท่าเทียมกัน แต่ตามความเป็นจริงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวนั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการอุทธรณ์คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงแต่อย่างใด กลับเป็นการก่อให้เกิดการถกเถียงกันในการดำเนินคดี เนื่องจากในการดำเนินคดีอาญาในศาลจังหวัดและในศาลแขวงนั้น มีองค์คณะตุลาการที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่มีจำนวนแตกต่างกันกล่าวคือองค์คณะในการพิจารณาคดีของศาลจังหวัดนั้นประกอบด้วย ผู้พิพากษาสองนายแต่องค์คณะในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแขวงนั้นมีเพียงผู้พิพากษานายเดี่ยวนั่น ซึ่งการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยผู้พิพากษานายเดี่ยวยังเกิดความบกพร่องในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีได้มากกว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดย ผู้พิพากษาสองนาย จึงเป็นเหตุให้การดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงขาดการตรวจสอบถ่วงดุลของข้อเท็จจริง ขาดความละเอียดรอบคอบ และไม่อำนวยความยุติธรรมให้แก่จำเลยในการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง เนื่องจากขาดการตรวจสอบโดยผู้พิพากษาคู่กันแล้ว การห้ามมิให้อุทธรณ์คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงยังทำให้ขาดการตรวจสอบ

กลั่นกรองข้อเท็จจริงโดยศาลสูงอีกด้วย จึงขัดกับหลักสิทธิของคู่ความที่ได้รับการพิจารณาคดี 2 ชั้นศาล (Double degré de Jurisdiction) ดังนั้นการห้ามมิให้อุทธรณ์คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง จึงกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของจำเลยที่จะได้รับสิทธิในการต่อสู้คดีด้วยความรอบคอบ เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์แห่งความยุติธรรม จึงไม่สอดคล้องกับหลักวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่นที่เป็นแม่แบบแห่งกฎหมายที่ได้รับการยอมรับ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาถึงขั้นตอนการพิจารณาคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงและการห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงไทย ซึ่งกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของคู่ความที่ไม่สามารถตรวจสอบถ่วงดุลการพิจารณาคดีของศาลแขวงได้ เพราะการอุทธรณ์เป็นวิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริงและทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดความยุติธรรม ดังนั้นในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงจึงไม่ควรห้ามมิให้อุทธรณ์ข้อเท็จจริงเพื่อที่คู่ความใช้สิทธิให้ศาลตรวจสอบข้อเท็จจริงและการอุทธรณ์คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงเป็นสิทธิที่คู่ความควรได้รับการพิจารณาคดี 2 ชั้นศาล เพื่อให้ได้ความจริงกระจ่างชัดขึ้นในการพิจารณาคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงให้เป็นไปได้ด้วยความรอบคอบ รวดเร็ว และเป็นธรรม รวมทั้งเป็นการตรวจสอบและป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงโดยนำมาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีประเทศญี่ปุ่น เพื่อวิเคราะห์ถึงความชอบด้วยกฎหมายของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 22 ที่ห้ามมิให้อุทธรณ์คดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงไทย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

ศึกษาและอาศัยการอ้างอิงค้นคว้าจากเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อันได้แก่ หนังสือ คำบรรยาย ตัวอย่างกฎหมาย บทความในวารสาร รายงาน งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ โดยรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลนำมาศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในการห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหา

ข้อเท็จจริงที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง ตลอดถึงเปรียบเทียบ วิเคราะห์แนวความคิดและเหตุผลทางกฎหมายพร้อมข้อเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาการห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบและสามารถวิเคราะห์ถึงกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงและกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลชั้นต้นอื่นนอกจากศาลแขวงว่ามีความเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไรกับกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง
2. ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการและความเป็นมาของการห้ามมิให้อุทธรณ์คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง
3. ทำให้ทราบถึงความหมาย ลักษณะ ขอบเขต ปัญหาความขัดแย้ง ข้อดีและข้อเสียของการห้ามมิให้การอุทธรณ์คดี อาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง
4. ทำให้ทราบและสามารถวิเคราะห์ถึงผลการอุทธรณ์ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงของ ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และ ประเทศไทยว่ามีความเหมือน หรือ แตกต่างกันอย่างไ